

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการที่มีต่อพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ที่มีต่อพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการเขียนโดยใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการก่อนเรียนกับหลังเรียนของเด็กปฐมวัย

ประชากรในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนอนุบาลกิตติกร อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท จำนวน 3 ห้อง มีนักเรียนทั้งสิ้น 93 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยการจับสลากห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ชั้นมา 1 ห้อง ได้ห้องอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 33 คน จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อเลือกนักเรียนที่มีพัฒนาการเขียนในชั้นที่ 1 ได้ตัวอย่างจำนวน 15 คน

วิธีดำเนินการวิจัย สร้างความคุ้นเคยและจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม จัดเก็บข้อมูลกับเด็กก่อนเรียนโดยจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปกติเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ จากนั้นได้ทำการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการเป็นเวลา 6 สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ วันละ 50 นาที พร้อมทั้งเก็บผลงานเขียนของเด็กทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนตามแบบประเมินพัฒนาการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนทดลองใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการเด็กปฐมวัย ทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100.00 มีพัฒนาการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 คือ ชั้นขีดเขียนแทนเขียน หลังจากใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ได้พัฒนาไปสู่พัฒนาการเขียนชั้นที่ 4 คือ ชั้นเขียนด้วยการคัดลอกคำ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนที่เหลือ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีพัฒนาการเขียนอยู่ในชั้นที่ 3 คือ ชั้นเขียนตัวอักษรไม่เลือก แต่ไม่มีเด็กคนใดมีพัฒนาการอยู่ในชั้นที่ 5 ชั้นเขียนโดยสะกดขึ้นเองซึ่งเป็นชั้นพัฒนาการเขียน ชั้นสูงสุด เนื่องจากระยะเวลาในการทดลองมีไม่เพียงพอ

สำหรับการเปรียบเทียบพัฒนาการเขียนโดยใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ก่อนเรียนกับหลังเรียนของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการมีพัฒนาการเขียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย ที่ใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เป็นที่น่าสังเกตว่า ในสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เด็กปฐมวัยจำนวน 15 คน มีขั้นพัฒนาการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 หลังใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ในสัปดาห์ที่ 1 เด็กปฐมวัยมีขั้นพัฒนาการเขียนเพิ่มขึ้นอยู่ในขั้นที่ 2 จำนวน 4 คน ในสัปดาห์ที่ 2 มีขั้นพัฒนาการเขียนเพิ่มขึ้นถึงขั้นที่ 3 จำนวน 3 คน ในสัปดาห์ที่ 3 มีขั้นพัฒนาการเขียนเพิ่มขึ้นถึงขั้นที่ 4 จำนวน 3 คน ในสัปดาห์ที่ 4 ยังคงมีขั้นพัฒนาการเขียนคงเดิม คือ อยู่ในขั้นที่ 4 จำนวน 1 คน ในสัปดาห์ที่ 5 ยังคงมีขั้นพัฒนาการเขียนคงเดิม คือ อยู่ในขั้นที่ 4 แต่เพิ่มขึ้นจำนวน 7 คน ในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งเป็นสัปดาห์สุดท้ายของการทดลองเด็กปฐมวัย มีขั้นพัฒนาการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นจำนวน 9 คน การมีขั้นพัฒนาการเพิ่มขึ้นนั้นเป็นเพราะเด็กได้รับการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เนื่องจากเด็กสามารถปรับตัวได้และเด็กมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการเขียน ว่าการเขียนไม่ใช่เป็นเพียงแค่การวาดรูปเท่านั้นแต่รวมถึง การขีดเขียนแทนเขียน การเขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ การเขียนตัวอักษรไม่เลือก การเขียนด้วยการคัดลอกคำ หรือการเขียนโดยสะกดขึ้นเอง ทั้งนี้เพื่อสะท้อนความคิดของตน ออกมาให้ผู้อ่านได้รับรู้ สอดคล้องกับรูดเดลล์ (Ruddell, 1993 : 175 - 176 cited in Eanes, 1995 : 480) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ คือ การให้เด็กได้ฝึกเขียนบ่อยๆ มีเกณฑ์กำหนดเวลาที่แน่นอนและเหมาะสมโดยเรื่องที่ให้เขียนมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่เรียนในชั้นเรียน

เมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการด้านการเขียนเป็นรายบุคคล พบว่า ก่อนจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เด็กคนที่ 1 - 15 มีพัฒนาการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เด็กส่วนใหญ่ จำนวน 9 คน มีพัฒนาการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 และเด็กจำนวน 6 คนมีพัฒนาการเขียนอยู่ในขั้นที่ 3 นั้นเป็นเพราะเด็กได้รับการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ผ่านประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางความคิดในรูปแบบของการสนทนา การเคลื่อนไหว การแสดงสีหน้าท่าทาง ตามความสนใจของเด็กเน้นให้เด็กได้ประสบการณ์ทางทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อมกัน ซึ่งครูมีบทบาทตอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็ก ช่วยเหลือแนะนำทันทีที่เด็กต้องการกำลังใจ เมื่อเด็กปฐมวัยแสดงออกว่าสนใจที่จะเขียนแสดงความคิดเห็นในการสื่อความหมาย

ครูจะใช้คำถามโต้ตอบจูงใจให้เด็กอยากเขียน ไม่บังคับเขียนตามแบบของครู และสอดคล้องกับ อีลเนส (Eanes. 1995 : 480) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ คือ การให้เด็กได้เขียนสะท้อนความคิดของเด็กลงบนกระดาษ การที่เด็กได้เขียนอย่างสม่ำเสมอภายใต้ หัวข้อที่เด็กและครูร่วมกันสร้างขึ้น เด็กเลือกเรื่องที่ตนสนใจเรื่องหนึ่งมาเขียน โดยคิดแบบการเขียน ของตนขึ้นแสดงความคิดเห็นโดยการพูดคุยกับเพื่อนและครู เด็กจะแสดงความเป็นเจ้าของงาน เขียนของตน เมื่อเด็กเริ่มเข้าใจว่างานเขียนเป็นงานประจำที่ต้องทำทุกครั้งตามเวลาที่กำหนด เด็กจะเริ่มเตรียมการเขียนของตนไว้ในใจ และจะเริ่มสนใจเกี่ยวกับข่าวสารและเรื่องราวต่างๆ ที่ จะนำมาเขียนซึ่งการฝึกการเขียนแบบนี้จะทำให้เด็กมีประสบการณ์เฉพาะบุคคลอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ กุลยา ดันติผลาชีวะ (2542 : 11 - 12) กล่าวว่า การบังคับให้เด็กเขียนเป็น การทำลายมากกว่าการพัฒนา

พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมฝึกการเขียน แบบปฏิบัติการ มีการเปลี่ยนแปลง โดยใช้ระยะเวลาแตกต่างกันตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งการที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ มีพัฒนาการเขียนในแต่ละ ช่วงสัปดาห์เพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เป็นวิธีการจัดที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ (child - centered) ที่คำนึงถึงความแตกต่างและพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากการขีดเขียนหรือวาดภาพอิสระหลังจาก เสริมการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการแล้ว ซึ่งลักษณะการเขียนขึ้นอยู่กับประสบการณ์ เดิมที่เด็กได้รับของเด็ก อันเป็นพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงระหว่างความคิด จินตนาการ กับการแสดงที่ เป็นรูปธรรมด้วยวิธีการขีดเขียนลงบนกระดาษที่ปราศจากการบังคับหรือให้เขียนตามแบบอย่าง ครู ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกทางความคิดด้วยการ ขีดเขียนจนพัฒนาด้านการเขียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ ภรณ์ คุรุรัตน์ (2532 : 3 - 4) สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538 : 64 - 65) และรพีพรรณ เอกสุภาพันท์ (2541ก : 15 และ 2541ข : 38) ที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับวัสดุ อุปกรณ์ กระตุ้นเด็กและสังเกตความสนใจของเด็ก ยอมรับความคิดและความสามารถของเด็ก ตลอดจนถึงจัดสภาพแวดล้อม ในการช่วยให้เด็ก ระลึกถึงสิ่งที่กำลัง เรียนรู้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการที่ให้ อิสระเด็กในการคิดและสนับสนุนจินตนาการเพื่อสร้างสรรค์ ผลงานของตนเอง

ในขั้นสุดท้าย คือ ให้เด็กออกมาเล่าถึงงานเขียนของตนให้เพื่อนและครูฟังและเปิด โอกาสให้เพื่อนๆ ชักถามข้อสงสัยต่างๆ ถือเป็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เด็กจะได้มี โอกาสเห็นว่าเพื่อนๆ เขียนอย่างไร แตกต่างจากงานของตนอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับปรุงงาน เขียนของตน ครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้คอยอำนวยความสะดวก โดยจัดเตรียมอุปกรณ์การเขียน ให้กับเด็กอย่างหลากหลายและเพียงพอ จัดโต๊ะ เก้าอี้และบรรยากาศการเขียนให้เหมาะสม จัดมุมนิทาน และป้ายนิเทศต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เห็นแบบการเขียนที่หลากหลาย ดำเนินการจัด

กิจกรรมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย คอยกระตุ้นให้แรงเสริมให้เด็กกล้าที่จะพูดเสนอความคิดเห็น ในหัวข้องานเขียนที่ตนต้องการเขียน วางแผนงานเขียน และเขียนสิ่งที่ตนคิดและวางแผนไว้ อย่างสร้างสรรค์โดยไม่กลัวผิด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นูแมน และ รอสกอส (Neuman and Roskos. 1990 cited in John and Mary. 1995 : 237) ที่กล่าวว่า การสอนเขียนของครู ควรคำนึงในเรื่องต่อไปนี้ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กมีประสบการณ์นอกห้องเรียนมาก ย่อมสามารถเขียนได้ดีกว่าเด็กที่มีประสบการณ์นอกห้องเรียนน้อยกว่า ฉะนั้น ครูควรส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ที่หลากหลาย ความเข้าใจของเด็กว่า งานเขียนเป็นงานอย่างหนึ่งที่ต้องทำ ไม่บังคับเด็กแต่ให้ค่อยๆ เข้าใจว่าการเขียนเป็นงานอย่างหนึ่งที่ต้องทำ ส่งเสริมการเขียนของเด็ก โดยการให้แรงเสริมทางบวก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เชิญชวนให้เด็กเขียน เปิดโอกาสให้เด็กเห็นความก้าวหน้าของงานเขียน เพื่อจะได้คลายกังวล จัดสิ่งแวดล้อมในห้องที่หาได้ง่าย เพื่อดึงดูดความสนใจให้เด็กอยากเขียน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้เขียนให้เพียงพอ

ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จอห์น และ แมรี่ (John and Mary. 1995 : 258) ซึ่งพบว่า การจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เด็กต้องการรู้ตารางเวลาที่แน่นอนอย่างสม่ำเสมอ เด็กจะยอมรับว่างานเขียนเป็นงานประจำที่ต้องทำในทุกวันหรือบางวัน ครูควรจัดโต๊ะ เก้าอี้ให้พอเพียง จัดบรรยากาศการเขียนให้เหมาะสม เป็นแบบอย่างการเขียนที่ดีให้แก่เด็ก

ผู้วิจัยสังเกตพบว่า เมื่อถึงช่วงเวลาของการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ เด็กกระตือรือร้นที่จะเข้ามาเรียน และขณะเขียนงานเด็กจะเขียนอย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนในเชิงบวก ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในวัย 4 - 5 ปี ที่มีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในระดับหนึ่ง ที่มีธรรมชาติด้านการเขียนยังขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นสำคัญ จากการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการที่ให้อิสระ ได้วาดภาพ ทำให้เด็กได้ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก และความคิดซึ่งเป็นส่วนช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านการเขียนของเด็กเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ดังที่ ไวทกอสกี (Vygotsky. 1978 cited in Morrow. 1993 : 239) กล่าวว่า พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กนั้นจะค่อยๆ พัฒนาขึ้นเมื่อเด็กตระหนักว่าสัญลักษณ์การวาดภาพที่เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ซึ่งบุคคลอื่นๆ สามารถเข้าใจได้ หลังจากนั้นเด็กๆ จะเริ่มจดจำสัญลักษณ์เฉพาะตัวอักษรต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงความหมายของรูปภาพ ซึ่งการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการที่เด็กได้วาดภาพและเขียนคำ ทำให้เด็กได้ฝึกเชื่อมโยงระหว่างภาพและคำ จนในที่สุดเด็กสามารถจดจำอักษรและเริ่มเขียนเป็นตัวอักษรได้ตามความคิดของเด็ก นอกจากนี้ มอร์โรว์ (Morrow. 1993 : 245) ยังกล่าวสนับสนุนวิธีการส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัยว่าการจัดสิ่งแวดล้อม และอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เด็กได้ฝึกเขียน โดยให้ได้ใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และหัดเขียนบันทึกเรื่องราว ทำให้เด็กได้ฝึกการเขียนและเป็นการจุดประกายความคิดของเด็กในการเชื่อมโยงการเขียนได้ ทั้งนี้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการยังเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยพร คงนาวัง (2542 : 66 - 67)

กล่าวว่าการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง กล่าวคือ เด็กมีอิสระที่จะสร้างสรรค์งานเขียน แก้ไข ปรับปรุงงานเขียนของตนเอง และเป็นกิจกรรมที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก คอยให้แรงเสริมทางบวก ทำให้เด็กมีพัฒนาการเขียนที่สูงขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการส่งผลต่อพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้จะให้ผู้ที่สนใจและนักการศึกษาปฐมวัยที่สนใจพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยสามารถใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ใช้เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม และควรควรเป็นแบบอย่างในการเขียนที่ดี ให้แรงเสริมทางบวก จัดสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เด็กอยากเขียนด้วยอุปกรณ์การเขียน ให้ความสนใจในงานเขียน สังเกตงานเขียน ชักถามสิ่งที่เด็กเขียนเสมอ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้เด็กรู้สึกอบอุ่นและไว้วางใจที่จะเขียน และควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรเร่งเด็กเขียนแต่ควรส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการเขียน อย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการเขียนให้เต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ครูควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อนการใช้กิจกรรมให้มากที่สุด ประมาณ 2 สัปดาห์ เพราะถ้าเด็กมีความไว้วางใจในตัวครู จะมีส่วนเสริมให้เด็ก กล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออก ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งในแต่ละขั้นของการจัดกิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ครูควรคำนึงดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นสร้างหัวข้อการเขียน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

1.2 ขั้นวางแผนครูควรกระตุ้นให้เด็กคิดวางแผนไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเดินออกมาวางแผนกับครู เพื่อไม่เป็นการเสียเวลา

1.3 ขั้นฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ครูควรเดินดูและคอยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ชักถามโดยใช้คำถามปลายเปิด ขณะที่เด็กกำลังเขียน เด็กจำไม่ได้ว่าแท้จริงแล้วสิ่งที่ตนต้องการเขียนนั้นเขียนอย่างไร ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลุกออกจากเก้าอี้ เพื่อที่จะไปดูแบบการเขียนจากแหล่งต่างๆ เช่น ตามป้ายนิเทศที่จัดในห้องเรียน ตามหนังสือนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง จากพื้นรองเท้าที่ผู้ปกครองเขียนชื่อไว้ เป็นต้น

1.4 ขั้นสุดท้ายคือขั้นแลกเปลี่ยนงานเขียนร่วมกัน ควรให้เด็กออกมาเล่าผลงานเขียน ให้ครบทุกคนทุกวัน

2. จากการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ยังคงมีพัฒนาการเขียน อยู่ในขั้นต้นๆ ที่จะนำการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการไปใช้กับเด็กอายุต่างๆ ควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุต่างๆ

3. การใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ ควรเน้นเด็กเป็นสำคัญโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมร่วมกับครูในทุกขั้นตอน ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง และให้มากที่สุดซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการด้านการเขียน ตามการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการได้มาก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย ในกลุ่มอายุอื่นๆ ที่ใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการ

2. ควรมีการศึกษาถึงผลการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

3. ควรมีการศึกษาการใช้กิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการเขียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เช่น กิจกรรมการเขียนร่วมกัน กิจกรรมศิลปะ

4. ควรมีการศึกษาผลการของการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการที่มีต่อพัฒนา การด้านอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา พฤติกรรมร่วมมือ เป็นต้น

5. ควรมีการศึกษาถึงการใช้กิจกรรมฝึกการเขียนแบบปฏิบัติการที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น การแก้ปัญหา